

1V Opiniepanel Rapport

Eindejaars onderzoek 2020 Een jaar corona

30 december 2020
Auteur: Petra Klapwijk

Samenvatting

Na een jaar corona geven we ons leven een 6,2.

Afgelopen jaar vulden de 70.000 leden van het EenVandaag Opiniepanel maar liefst 53 verschillende onderzoeken over corona in. Over coronamaatregelen, zorgen en ziekte, thuisblijven, vaccineren en nog veel meer. Welke cijfers blijven ons het meest bij?

Begin februari 2020 deden we ons eerste coronaonderzoek. We geloofden wel dat het virus uit China ook naar Nederland zou komen, maar echt zorgen maakten we ons daar niet over. En dat hele steden in Azië in lockdown gingen vonden we maar vreemd. Dat zou ons niet gebeuren. Bijna een jaar later zitten we middenin onze tweede lockdown en geven we ons leven gemiddeld een 6,2.

Een op de zeven besmet met corona

Net als veel mensen in Nederland kregen onze panelleden direct en indirect met het coronavirus te maken. Bijna een derde (30 procent) deed een of meerdere coronatests. Vier procent van alle deelnemers testte positief op corona. En nog eens 11 procent is niet getest, maar denkt wel dat ze corona heeft gehad. In totaal is een op de zeven (15 procent) panelleden zeker of waarschijnlijk besmet geweest.

Het coronajaar 2020 door de ogen van de panelleden

Voor sommigen zijn de gevolgen extra zwaar. Een op de zestien (6 procent) maakte een sterfgeval van een familielid of iemand in de naaste vriendenkring mee: "Mijn man is overleden aan corona. Nog voor de eerste piek, dokters wisten nauwelijks wat te doen. Ik zou hem zo graag de herdenking willen geven die hij verdient, maar dat kan na al die maanden nog steeds niet." Nog eens 8 procent verloor dit jaar een kennis aan het virus.

Lang wachten op een hartoperatie

Vier van de tien deelnemers kregen zelf (16 procent) of in hun naaste omgeving (23 procent) te maken met zorg of een behandeling in het ziekenhuis die wordt uitgesteld of niet doorgaat vanwege corona. Behandelingen voor blaaskanker of een nekhernia, een niersteen- of een hartoperatie, alles moet wachten.

Veel mensen met uitgestelde zorg zijn ongerust over de gevolgen (72 procent). Een panellid schrijft: "Ik ben nu bezig met hartonderzoeken. Moet misschien pacemaker. Ben het gepruts met medicijnen beu maar moet nog 'maar even zo doorgaan'. Deze onzekerheid is zeker niet goed voor mijn hart."

Samenvatting

Op vakantie in eigen land

'Een paar weken thuisblijven en dan zijn we ervan af'

We peilden het hele jaar het draagvlak voor de aanpak van de overheid én de zorgen onder de bevolking. Aan het begin van de eerste, 'intelligente', lockdown, op 24 maart was de steun voor de kabinetsmaatregelen het hoogst (79 procent). Tegelijkertijd maakten we ons toen ook de meeste zorgen over het virus (82 procent). Want niet alleen de ziekenhuizen, maar ook de ic's stroomden vol.

Een paar weken doorzetten, en dan kunnen we terug naar ons normale leven, dachten veel mensen toen nog. Dus we werkten vooral thuis en bleven grotendeels thuis. Dat scholen, horeca en kappers gesloten waren vonden we niet echt een probleem. We haalden de puzzels uit de kast en brachten een pannetje soep naar de oude buurvrouw. Onze panelleden vertelden zelf hoe ze de tijd doorkwamen.

Kabinet reageert veel te traag na de zomer

In de zomer leek het virus verder weg en op 14 juli maakten we ons het minste zorgen (61 procent). De besmettingscijfers waren laag en er waren weinig beperkingen. We gaan zelfs op vakantie, al doen we dat wel vaker dan normaal in eigen land. 'dan zijn we snel weer thuis' 'hier kennen we de regels en is de zorg goed'.

Kabinet wacht te lang met strenge maatregelen

Maar vanaf augustus namen onze zorgen weer toe. De meeste deelnemers vonden dat het kabinet te lang wachtte met strengere maatregelen terwijl de besmettingen met duizenden blijven oplopen. Het vertrouwen in de overheidsaanpak daalde daarom tot een dieptepunt op 14 oktober (49 procent). Als dan de 'gedeeltelijke lockdown' wordt aangekondigd kunnen alle maatregelen op steun rekenen, inclusief de mondkapjesplicht. "Beter laat dan nooit", verzochten veel panelleden.

Uitzichtloosheid grootste pijnpunt

Maar echt helpen doet het niet. Teveel mensen houden zich niet aan de regels, en dan is het maar het beste dat het kabinet stevig ingrijpt, vinden de meeste ondervraagden. Medio december gaan we in een strengere lockdown die in ieder geval tot 19 januari duurt. Zes van de tien deelnemers (61 procent) heeft vertrouwen in de huidige aanpak van de overheid.

En aan het eind van dit coronajaar zijn de zorgen nog steeds hoog (72 procent), vooral over de uitzichtloosheid van de crisis (60 procent).

Samenvatting

Helft kijkt negatief terug, helft positief

Nieuwe hobby of huisdier door corona

Hoe kijken de leden van het EenVandaag Opiniepanel terug op 2020? De meningen zijn verdeeld. De helft (51 procent) heeft het jaar vooral negatief beleefd. Voor velen maakte de coronacrisis dit jaar zwaarder dan andere jaren. "Mijn restaurant gaat hier aan kapot. Heel snel doorspoelen dit jaar", zegt een ondernemer.

Maar de andere helft (45 procent) ziet toch vooral de positieve kant. Juist door corona zijn ze meer gaan genieten van kleine dingen in het leven, zoals extra tijd voor het gezin of een wandeling in de natuur. Sommigen nemen nu de tijd voor een nieuwe baan of een nieuwe hobby. "Ik heb eindelijk een naaimachine gekocht. Heel leuk om mijn eigen kleren te maken." Anderen kiezen ervoor om een huisdier te nemen nu ze vaker thuis zijn. "Onze poes Guus was er zonder corona niet gekomen. Beste beslissing ooit."

Samenvatting

Helpt knuffelt niet meer sinds begin coronacrisis

Een knuffel of even een arm over iemand schouder? Bijna de helft (44 procent) heeft niet meer met mensen buiten het eigen huishouden geknuffeld sinds het begin van de coronacrisis in maart. De andere helft (51 procent) doet dat nog wel. Dat blijkt uit onderzoek van EenVandaag onder 30.000 leden van het EenVandaag Opiniepanel.

Risico's beperken

De groep die ervoor kiest om niet meer te knuffelen doet dit bewust om de risico's op corona te beperken. "Ik ben 60plus en dan moet je de risico's niet opzoeken. Groeten en zwaaien is ook goed. Het is niet anders!"

Veel deelnemers valt het zwaar: Ik ben een vreselijke knuffelkont, maar ik houd me toch maar aan de regels. Ik mis het heel erg." Maar er zijn ook mensen die juist wel blij zijn met wat minder fysiek contact: "Altijd maar dat drie keer kussen, daar zijn we mooi vanaf nu."

Troosten en een beetje warmte geven

De andere helft (51 procent) heeft in coronatijd wel een zoen of een omhelzing aan iemand buiten hun eigen huishouden gegeven. Bij drie van de tien (30 procent) is dit al wat langer geleden. Vaak gaat het om familieleden en vrienden die iets verdrietigs meemaken, zoals een sterfgeval, ziekte of een echtscheiding: "Een goede vriendin kreeg in mijn bijzijn een heel verdrietig bericht (sterfgeval). Troosten op afstand was moeilijk dus daar ging ik even in de 'fout'."

Knuffelen om te troosten

Een op de vijf (21 procent) heeft afgelopen maand nog geknuffeld met iemand buiten het eigen gezin. Sommigen vinden dat het er gewoon bij hoort: "Als ik mijn vrienden zie dan geef ik ze gewoon een knuffel. Daar worden we allemaal blij van." Anderen hebben juist in deze tijd behoefte aan een beetje warmte. Dat geldt zeker voor singles: "Een vriendin is alleenstaand, net als ik. We huggen bij aankomst en vertrek. Ik vind dat we allemaal één knuffelcontact mogen hebben."

Jongeren hebben het mentaal het zwaarst

Veel deelnemers geven aan dat ze af en toe over de grenzen gaan omdat ze het mentaal zwaar hebben. Een derde (34 procent) zegt dat hun mentale gezondheid slechter is geworden onder invloed van de coronacrisis.

Dat geldt in het bijzonder voor jongeren. In de groep tot 35 jaar zit 52 procent slechter in zijn vel door corona. Zij missen hun sociale leven het meest en hebben relatief veel last van stress (48 procent), eenzaamheid (43 procent) en somberheid (38 procent).

Samenvatting

Kleinkinderen gaan vaker naar opa en oma

Op visite bij opa en oma

Ouders worstelden de afgelopen maanden met de vraag of hun kinderen de opa's en oma's mogen zien. Hierin zijn ze nu duidelijk minder voorzichtig dan tijdens de eerste lockdown in maart. Toen mocht slechts 12 procent van de kleinkinderen een bezoekje aan opa en oma brengen, 70 procent nam dat risico liever niet.

Maar in december, tijdens deze tweede lockdown, is het beeld omgekeerd: driekwart van de ouders (76 procent) vindt het goed dat hun kids de grootouders in levenden lijve zien. Dat kan buiten zijn, op 1,5 meter afstand, maar ook gewoon binnen op de koffie: "Anders zijn mijn ouders nog eenzamer. Dit plezier neem ik ze niet af. We staan er allemaal achter en doen voorzichtig." Slechts 7 procent houdt de kleinkinderen bewust weg. Na 10 maanden corona is onze mentaliteit hier duidelijk veranderd.

Resultaten

Vragenlijst en uitslagen

In dit eindejaarsonderzoek blikken we terug op 2020. Dit jaar stond grotendeels in het teken van de coronacrisis. Als je nu terugkijkt, hoe heb je dit jaar dan beleefd? Heb je te maken gehad met ziekte, of met gevolgen voor je werk? Vond het mentaal zwaar of heeft dit jaar je ook positieve dingen opgeleverd?

Zorgen

Als eerste willen we weten of je je zorgen maakt.

In hoeverre maak je je zorgen over de uitbraak van het coronavirus in Nederland?

Veel zorgen 21%

Redelijk veel zorgen 51%

Niet zo veel zorgen 21%

Helemaal geen zorgen 6%

Weet niet / geen mening 1%

Over welke van de onderstaande zaken maak jij je het meest zorgen? Je kunt maximaal 5 antwoorden geven.

Over hoe lang de coronacrisis nog gaat duren 60%

Dat iemand in mijn familie ziek wordt 51%

Over de gevolgen voor de Nederlandse economie 46%

Dat anderen zich niet aan de regels houden 40%

Minder ruimte in de zorg voor niet-corona behandelingen 38%

Dat ik zelf ziek word 37%

Dat iemand in mijn familie dood gaat 34%

Of een vaccin wel veilig is 27%

Zelf te maken met corona

Eenderde heeft coronatest gedaan

We willen nu weten in hoeverre je met het coronavirus te maken hebt gehad. Heb je een test gedaan, hebben jijzelf of mensen in jouw naaste omgeving (mogelijk) corona gehad, en wat waren de gevolgen daarvan?

Wat is op jou van toepassing?

Je kunt meerdere antwoorden geven.

Ik heb één of meerdere coronatesten gedaan (positief of negatief) 30%

Ik ben zelf positief getest en heb corona (gehad) 4%

Ik denk dat ik corona heb gehad, maar ik ben niet getest 11%

Een huisgenoot is positief getest en heeft corona (gehad) 4%

Iemand in mijn familie is overleden aan corona 4%

Iemand in mijn naaste vriendenkring is overleden aan corona 2%

Iemand in mijn kennissenkring is overleden aan corona 8%

Uitgestelde zorg

Veel zorgen over uitgestelde behandelingen

Uitgestelde zorg

Doordat er meer coronapatiënten in de ziekenhuizen worden opgenomen komt de normale zorg onder druk te staan. Sommige ziekenhuizen hebben nu al behandelingen van normale patiënten uitgesteld.

Heb jij zelf, of iemand in je naaste omgeving, te maken met zorg of een behandeling in een ziekenhuis die is uitgesteld of niet doorgaat vanwege corona?

Ik heb daar zelf mee te maken 16%

Iemand in mijn naaste omgeving heeft daarmee te maken 23%

Niet van toepassing 56%

Weet niet / geen mening 5%

De volgende vraag is gesteld aan deelnemers die zelf of in hun naaste omgeving te maken hebben met uitgestelde zorg.

In hoeverre maak je je zorgen over de zorg of behandeling in het ziekenhuis die is uitgesteld of niet doorgaat?

Veel zorgen 26%

Redelijk veel zorgen 46%

Niet zo veel zorgen 24%

Helemaal geen zorgen 3%

Weet niet / geen mening 1%

Thuisblijven

Helpt vond vele thuisblijven niet zo prettig

Thuisblijven

We zijn benieuwd hoe het voor jou was om vaker thuis te zijn in coronatijd.

Hoe heb je het over het algemeen ervaren dat je meer thuis moest blijven in coronatijd?

Zeer prettig 8%

Redelijk prettig 35%

Niet zo prettig 30%

Helemaal niet prettig 17%

Weet niet / geen mening 10%

De volgende vragen zijn gesteld aan deelnemers die met minstens één andere persoon een huishouden delen.

Hoe beïnvloedt het vaker thuisblijven tijdens de coronacrisis de sfeer in jouw huishouden?

Zeer positief 6%

Overwegend positief 36%

Overwegend negatief 12%

Zeer negatief 3%

Niet, het thuisblijven had geen invloed 39%

Weet niet / geen mening 4%

Mentale gezondheid

Meer aandacht voor elkaar, maar ook meer verveling

Wat is van toepassing zijn op jou en je huisgenoten nu je meer thuis blijft:

Je kunt meerdere antwoorden geven.

Meer irritaties 20%

Meer verveling 23%

Meer goede gesprekken 19%

Meer voor elkaar over hebben 20%

Meer gezamenlijke activiteiten 36%

Geen van deze 26%

Weet niet / geen mening 6%

Mentale gezondheid

We stellen je nu vragen over je mentale gezondheid. Als je mentaal fit bent, zit je lekker in je vel, sta je positief in het leven, heb je weinig last van stress en ben je de meeste problemen de baas.

Hoe zou jij je mentale gezondheid tijdens de coronacrisis tot nu toe omschrijven?

Heel goed 20%

Redelijk goed 40%

Niet goed en niet slecht 24%

Redelijk slecht 11%

Heel slecht 4%

Weet niet / geen mening 1%

Klachten door corona

Kwart piekert meer en heeft meer stress

Is je mentale gezondheid veranderd onder invloed van de coronacrisis? Is die volgens jou beter of slechter geworden dan daarvoor?

Veel beter 2%

Beter 6%

Ongeveer hetzelfde 56%

Slechter 26%

Veel slechter 8%

Weet niet / geen mening 2%

Heb jij door de coronacrisis in de afgelopen maanden zelf last (gehad) van onderstaande klachten of niet?

Als je er voorheen al last van had, vul dan in wat er sinds de coronacrisis bij is gekomen of is toegenomen.

Je kan meerdere antwoorden aankruisen.

Piekeren 29%

Stress 27%

Chagrijnig / sneller prikkelbaar 26%

Eenzaamheid 25%

Depressieve klachten / somberheid 23%

Slaapproblemen 21%

Aanhoudende vermoeidheid 21%

Vaker verdrietig 18%

Verminderde interesse in mensen en zaken om me heen 18%

Concentratieproblemen 18%

Nee, geen van deze 37%

Eenzaamheid

Meerderheid voelt zich beperkt in contacten

In hoeverre voel je je op dit moment beperkt in het contact met andere mensen als gevolg van de coronacrisis?

Heel beperkt 24%

Redelijk beperkt 41%

Een beetje beperkt 25%

Niet beperkt 10%

Weet niet / geen mening -

In hoeverre voel jij je eenzaam in deze coronatijd?

Heel eenzaam 8%

Redelijk eenzaam 13%

Een beetje eenzaam 26%

Niet eenzaam 51%

Weet niet / geen mening 2%

Hoe vaak voel jij je eenzaam in coronatijd?

Dagelijks 13%

Wekelijks 19%

Maandelijks 8%

Een paar keer per jaar 8%

(Bijna) nooit 48%

Weet niet / geen mening 4%

Omhelzen

Helft heeft sinds maart niet meer geknuffeld

Wanneer heb jij voor het laatst iemand geknuffeld of omhelsd met wie je niet samenwoont en / of geen liefdesrelatie mee hebt?

In de afgelopen maand 21%

Tussen de 1 en 2 maanden geleden 8%

Tussen de 2 en 3 maanden geleden 7%

Tussen de 3 en 6 maanden geleden, afgelopen zomer 8%

Tussen de 6 en 9 maanden geleden 7%

Niet meer sinds half maart, toen Nederland in lockdown ging 44%

Weet niet / geen mening 5%

De volgende vragen zijn gesteld aan ouders met thuiswonende kinderen.

Mogen jouw kinderen in december hun grootouder(s) in het echt zien? We bedoelen fysiek, niet digitaal.

Ja, één keer, bv op een feestdag 22%

Ja, meerdere keren 54%

Nee 7%

Mijn kinderen hebben geen grootouders meer 9%

Weet niet / geen mening 7%

Grootouders

We blijven opa en oma gewoon zien

Wanneer hebben jouw kinderen voor het laatst hun grootouder(s) in het echt gezien? We bedoelen fysiek, niet digitaal.

In de afgelopen maand 58 %

Tussen de 1 en 2 maanden geleden 14%

Tussen de 2 en 3 maanden geleden 7%

Tussen de 3 en 6 maanden geleden, afgelopen zomer 4%

Tussen de 6 en 9 maanden geleden 1%

Niet meer sinds half maart, toen Nederland in lockdown ging 3%

Mijn kinderen hebben geen grootouders meer 9%

Weet niet / geen mening 4%

Huishoudens

Financiële problemen door corona

Economie en huishouden

Is de financiële situatie van je eigen huishouden beter of slechter geworden door de coronacrisis of is die ongeveer hetzelfde gebleven?

Veel beter 2%

Beter 8%

Ongeveer hetzelfde 69%

Slechter 13%

Veel slechter 5%

Weet niet / geen mening 3%

Heb jij op dit moment financiële problemen door de coronacrisis of niet?

Geen financiële problemen 81%

Een beetje financiële problemen 11%

Grote financiële problemen 3%

Weet niet / geen mening 5%

In hoeverre verwacht je de komende maanden (verder) in financiële problemen te komen door de coronacrisis of verwacht je geen financiële problemen?

Ik verwacht geen financiële problemen 70%

Ik verwacht een beetje financiële problemen 16%

Ik verwacht grote financiële problemen 5%

Weet niet / geen mening 9%

Ondernemers

Eén op de tien ondernemers heeft meer werk door corona

De volgende vraag is gesteld aan ondernemers met personeel en zzp'ers.

Als je kijkt naar de hoeveelheid werk die je hebt door de coronacrisis, wat is dan van toepassing?

Je kunt meerdere antwoorden geven.

Minder werk 32%

Geen werk meer 12%

Failliet gegaan 1%

Bang om failliet te gaan 9%

Financiële problemen 35%

Meer werk 12%

De coronacrisis maakt geen verschil 24%

Geen van deze is van toepassing 9%

Weet niet / geen mening 3%

Balans 2020

Helpt kijkt positief terug, helpt negatief

Als je terugkijkt op 2020, hoe heb je dit jaar dan over het algemeen voor jezelf beleefd: is dit vooral positief of negatief?

Heel positief 3%

Redelijk positief 42%

Redelijk negatief 34%

Heel negatief 17%

Weet niet / geen mening 4%

Wat voor cijfer geef je jouw leven tijdens de coronacrisis?

Gemiddeld geven de deelnemers een 6,2 aan hun leven.

EenVandaag Opiniepanel

Over dit onderzoek

Het onderzoek is gehouden van 10 tot 24 december 2020. Aan het onderzoek deden 30.732 leden van het EenVandaag Opiniepanel mee. Het onderzoek is na weging representatief voor zes variabelen, namelijk leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat, spreiding over het land en politieke voorkeur gemeten naar de Tweede Kamerverkiezingen van 2017.

Het EenVandaag Opiniepanel bestaat uit 70.000 leden. Zij beantwoorden vragenlijsten op basis van online onderzoek.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met onderzoeker Petra Klapwijk petra.klapwijk@eenvandaag.nl

De resultaten van het EenVandaag Opiniepanel worden gepresenteerd door Gijs Rademaker en Joyce Boverhuis in EenVandaag (ma-za 18:15 uur, NPO1)

